

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ഉത്തരകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ॥

സീതായാഃ സദുഃഖം വചനം ശ്രീരാമം പ്രതി തസ്യാഃ സന്ദേശോ
ലക്ഷ്മണസ്യ ഗമനം സീതായാ വിലാപശ്ച

ലക്ഷ്മണസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
ദാരുണം ജനകാത്മജാ |
പരം വിഷാദമാഗമ്യ
വൈദേഹീ നിപപാത ഹ || 7.48.1 ||

സാ മുഹൂർത്തമിവാസംജ്ഞാ
ബാഷ്പപർയാകുലേക്ഷണാ |
ലക്ഷ്മണം ദീനയാ വാചാ
ഉവാച ജനകാത്മജാ || 7.48.2 ||

മാമികേയം തനുർനൂനം
സൃഷ്ടാ ദുഃഖായ ലക്ഷ്മണ |
ധാത്രോ യസ്യോസ്തഥാ മേഢ്യ
ദുഃഖമൂർതിഃ പ്രദൃശ്യതേ || 7.48.3 ||

കിം നു പാപം കൃതം പൂർവ
കോ വാ ദാദൈർവിയോജിതഃ |

യാഹം ശുദ്ധസമാചാരാ
ത്യക്താ നൃപതിനാ സതീ || 7.48.4 ||

പുരാഹമാശ്രമേ വാസം
രാമപാദാനുവർതിനീ |
അനുരുധ്യാപി സൗമിത്രേ
ദുഃഖേ ച പരിവർതിനീ || 7.48.5 ||

സാ കഥം ഹ്യാശ്രമേ സൗമ്യ
വത്സ്യാമി വിജനീകൃതാ |
ആഖ്യാസ്യാമി ച കന്ധാഹം
ദുഃഖം ദുഃഖപരായണാ || 7.48.6 ||

കിം നു വക്ഷ്യാമി മുനിഷു
കർമ ചാസത്കൃതം പ്രഭോ |
കസ്മിൻ വാ കാരണേ ത്യക്താ
രാഘവേണ മഹാത്മനാ || 7.48.7 ||

ന ഖൽവദ്യൈവ സൗമിത്രേ
ജീവിതം ജാഹ്നവീജലേ |
ത്യജേയം രാജവംശസ്തു
ഭർതൂർമേ പരിഹാസ്യതേ || 7.48.8 ||

യഥാജ്ഞം കുരു സൗമിത്രേ
ത്യജ്യ മാം ദുഃഖഭാഗിനീം |
നിദേശേ സ്ഥീയതാം രാജ്ഞഃ
ശൃണു ചേദം വചോ മമ || 7.48.9 ||

ശ്വശ്രൂണാമവിശേഷേണ
പ്രാഞ്ജലിപ്രഗ്രഹേണ ച |

ശിരസാ വന്ദ്യ ചരണൗ

കുശലം ബ്രൂഹി പാർഥിവം || 7.48.10 ||

ശിരസാഭിനതോ ബ്രൂയാഃ

സർവാസാമേവ ലക്ഷ്മണ |

വക്തവ്യശ്ചാപി നൃപതി -

ധർമേഷു സുസമാഹിതഃ || 7.48.11 ||

ജാനാസി ച യഥാ ശുദ്ധാ

സീതാ തത്തേന രാഘവ |

ഭക്ത്യാ ച പരയാ യുക്താ

ഹിതാ ച തവ നിത്യശഃ || 7.48.12 ||

അഹം ത്യക്താ ച തേ വീര

അയശോഭീരുണാ ജനേ |

യച്ച തേ വചനീയം സ്യ -

ഭപവാദഃ സമുത്ഥിതഃ || 7.48.13 ||

മയാ ച പരിഹർതവ്യം

ത്വം ഹി മേ പരമാ ഗതിഃ |

വക്തവ്യശ്ചൈവ നൃപതി -

ർധർമേണ സുസമാഹിതഃ || 7.48.14 ||

യഥാ ഭ്രാതൃഷു വർത്തമാ -

സ്തഥാ പൗരേഷു നിത്യദാ |

പരമോ ഹ്യേഷ ധർമസ്തേ

തസ്മാത് കീർതിരനുത്തമാ || 7.48.15 ||

യത്തു പൗരജനേ രാജൻ

ധർമേണ സമവാപ്നുയാത് |

അഹം തു നാനുശോചാമി
സ്വശരീരം നരർഷഭ || 7.48.16 ||

യഥാപവാദം പൗരാണാം
തഥൈവ രഘുനന്ദന |
പതിർഹി ദേവതാ നാർയാഃ
പതിർബന്ധുഃ പതിർഗുരുഃ || 7.48.17 ||

പ്രാണൈരപി പ്രിയം തസ്മാദ്
ഭർതൃഃ കാർയം വിശേഷതഃ |
ഇതി മദ്യചനാദ് രാമോ
വക്ത്രവ്യോ മമ സംഗ്രഹഃ || 7.48.18 ||

നിരീക്ഷ്യ മാദ്യ ഗച്ഛ ത്വ -
മൃതുകാലാതിവർതിനീം |
ഏവം ബ്രുവന്ത്യാം സീതായാം
ലക്ഷ്മണോ ദീനചേതനഃ || 7.48.19 ||

ശിരസാ വന്ദ്യ ധരണീം
വ്യാഹർതും ന ശശാക ഹ |
പ്രദക്ഷിണം ച താം കൃത്വാ
രുദന്നേവ മഹാസ്വനഃ || 7.48.20 ||

ധ്യാത്വാ മുഹൂർതം താമാഹ
കിം മാം വക്ഷ്യസി ശോഭനേ |
ദൃഷ്ടപൂർവ്വം ന തേ രൂപം
പാദൗ ദൃഷ്ടൗ തവാനഘേ || 7.48.21 ||

കഥമത്ര ഹി പശ്യാമി
രാമേണ രഹിതാം വനേ |

ഇത്യുക്ത്വാ താം നമസ്കൃത്യ
പുനർനാവമുപാരുഹത് || 7.48.22 ||

ആരുരോഹ പുനർനാവം
നാവികം ചാഭ്യചോദയത് |
സ ഗത്വാ ചോത്തരം തീരം
ശോകഭാരസമൻവിതഃ || 7.48.23 ||

സമ്മുഖ്യ ഇവ ദുഃഖേന
രഥമധ്യാരുഹദ് ദൂതം |
മുഹൂർമുഹുഃ പരാവൃത്യ
ദൃഷ്ട്വാ സീതാമനാഥവത് || 7.48.24 ||

ചേഷ്ടന്തിം പരതീരസ്ഥാം
ലക്ഷ്മണഃ പ്രയയാവഥ |
ദൂരസ്ഥം രഥമാലോക്യ
ലക്ഷ്മണം ച മുഹൂർമുഹുഃ |
നിരീക്ഷ്യമാണാം തുദ്വിഗ്നാം
സീതാം ശോകഃ സമാവിശത് || 7.48.25 ||

സാ ദുഃഖഭാരാവനതാ യശസ്വിനീ
യശോധരാ നാഥമപശ്യതീ സതീ |
രുരോദ സാ ബർഹിണനാദിതേ വനേ
മഹാസ്വനം ദുഃഖപരായണാ സതീ || 7.48.26 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
ഉത്തരകാണ്ഡേ അഷ്ടചത്വാരിംശഃ സർഗഃ ||